

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologico-Moralis

Ad usum Tyronum elucubratus, Et in Quotidianis Prælectionibus
Quoad ea, quæ Moralis Theologia disputat De Sacramentis, & Censuris

Viva, Domenico

Patavii, 1723

Quæstio II. Quonam pacto Censura tollatur?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40650

ne, & traditione, ut colligitur ex *cap. Dilectus, de temporibus Ordination.*, Atqui effectus censuræ jure communi decernuntur, & Episcopis nec jure communi, nec consuetudine conceditur ut possint in iis dispensare; ergo nunquam possunt per dispensationem impedire effectus censuræ; Unde fit, non posse Episcopum dispensare, ut excommunicatus, verbi gratia, valide beneficium recipiat: Pos-

set solum dispensare, ut excommunicatus post absolutionem retineat valide beneficium collatum tempore excommunicationis; quia hoc videtur Episcopo concedi in *Cap. Postulastis, de Clerico excommunicato ministrante*; Quamvis de hoc dubitet etiam Filliuc. hic cap. 7. ex praxi Sacræ Pænitentiaræ, ad quam in his casibus solet recurri.

Q U Æ S T I O II.

Quonam pacto Censura tollatur?

EXaminabimus in hac quaestione; Primo, an possit aliter, quam per absolutionem tolli censura? Secundo, a quonam tolli possit? Tertio, quotupliciter absolutio detur? Quarto, quandonam absolutio valeat pro foro exteriori? Quinto, quanam sint requisita ad absolutionem, tam ex parte absolventis, quam ex parte absolvendi? Sexto, quanam forma, ritu, ac solemnitate absolutio conferatur? Ac demum expediemus paucis reliqua, quæ ad hanc absolutionem pertinent.

ARTICULUS I.

An unice per absolutionem tollatur censura?

- I. Censura neque tollitur per obitum ferentis illam, neque per obitum, aut emendationem censurati; sed unice per absolutionem; quæ mortuis etiam conferatur, quamvis indirecte.
- II. Quando quis suspenditur ad tempus determinatum, puta per mensem, talis Suspendio non est proprie censura; cum non possit ea sic ferri.
- III. Qui excommunicatur, donec satisfecerit, præstita satisfactione, immunitus est a censura, quin tamen hæc dicatur tolli citra absolutionem.

I. **Q**uæritur primo; An possit censura tolli non solum per absolutionem, sed etiam per mortem ferentis censuram, aut per mortem censurati, aut per satisfactionem datam parti læsæ, & emendationem delinquentis?

Respondeo cum communi apud Leand. disp. 2. quæst. 4., unice per absolutionem proprie, & perfecte tolli posse censuram; quod constat tum ex illo Matth. 16. *Quodcumque ligaveris, &c., & quodcumque solveris, &c., tum ex Cap. Cum desideres, de sententia excommunicat.*; tum demum a sufficienti partium enumeratione, cum censura nec per mortem ferentis illam, nec per mortem censurati, nec per terminationem causæ tollatur: ergo unice per absolutionem tollitur.

Et primo non tollitur censura per mortem ferentis illam, ut communi-

ter

ter Doctores docent ex *Cap. Pastoralis*, & constat ex usu Ecclesiae; etenim censurae ita institutae sunt, ut solum in fieri, non vero in conservari dependeant a vita, aut jurisdictione ferentis; quamvis verum sit, quod censura lata ab homine non habeat effectum suum, si antequam incurratur, ille moriatur.

Secundo, non tollitur per mortem censurati: tum quia etiam excommunicatio non liget mortuos, qui si decesserunt cum contritione, sunt etiam in loco salutis; tamen etiam post mortem ligat alios, ne cum excommunicato defuncto communicent, offerendo pro illo sacrificia, aut ejus cadaver sepeliendo in loco sacro; tum etiam, quia ex *Cap. Sacris, de Sententia excommunicat.* mortui indigent absolutione, non quidem directe, seu quoad ipsos, cum sint extra jurisdictionem, & forum Ecclesiae, sed indirecte, seu quoad alios fideles, ne cum illis modo dicto communicent.

Tertio, neque tollitur censura per datam satisfactionem parti laesae, aut per emendationem delinquentis: damnatur enim ab Alex. VII. propositio 44. dicens: *Quoad forum conscientiae reo correcto, ejusque contumacia cessante, cessant censurae*. Et ratio est, quia quamvis ad censuram ferendam requiratur contumacia; at ut censura perseveret, non requiritur perseverantia contumaciae; cum pendeat a contumacia in fieri, non in conservari. Quare jure ordinario unice tolli potest censura per potestatem D. Petro concessam solvendi ligatos, cujus actus est absolutio, ut communiter docent cum Pal. disp. 1. dub. 2. Quamvis de potentia absoluta, & extraordinaria posset aliter censuram tollere Pontifex, qui est Auctor juris.

Neque dicas, cessante fine, cessat lex; ergo cessante contumacia cessat censura propter illam inflicta. Nam

verum quidem est, quod cessante contumacia tolli debeat censura; At sicut haec per juridicam, & publicam potestatem fuit inflicta, ita per eandem potestatem tolli debet, ut docent Doctores, ex *Cap. Cum desideres, de Sententia excommunicat.* Praesertim quia debet juridice constare de satisfactione sufficienter data pro culpa commissa, ut possit dari absolutio.

II. Queritur secundo; An saltem sine absolutione tollatur censura, quando fertur pro tempore determinato, verbi gratia, per mensem, per triennium, &c.?

Respondeo, Censuram proprie dictam ferri non posse ad tempus determinatum; quia cum feratur ad correctionem Rei, qui potest citius, aut tardius corrigi, non potest certo tempore illa durare; atque adeo non potest censura cessare per lapsum temporis determinati: Praesertim quia si daretur delinquenti occasio permanendi in sua contumacia, eo quod sciret, quod ab ea censura non posset liberari ante tempus praefixum, etiam emendetur. Potest quidem in poenam alicujus delicti praecipui alicui, ut per triennium, verbi gratia, sit suspensus; at haec non est censura proprie dicta, nec est poena medicinalis, sed vindicta, ut alias diximus, & docet Laym. hic; haec profecto per lapsum temporis praefixi sine alia absolutione cessare potest.

III. Queritur tertio; An saltem censura tollatur sine absolutione, quando lata est sub ea conditione, *Donec satisfeceris*? Solet enim aliquando censura ferri tali pacto: Praecipimus tibi sub poena excommunicationis ipso facto incurrendae, ut Cajo intra tres dies satisfacias, sique excommunicatus, donec illi satisfeceris.

Respondeo, in tali casu posita satisfactione te fore liberum ab excommunicatione, in quam incurreras, & qui-

quidem sine alia absolutione, ut docent Covarr. in *Cap. Alma mater*, part. 1. §. 2. Avila, Pal., Leand. disp. 2. quæst. 5., & alii communiter. Ratio est, quia in tali casu, ut bene notat Suar. num. 12., non tollitur censura sine prævia absolutione, eo quod a ferente censuram simul cum censura detur absolutio ab illa sub ea conditione de futuro, donec satisfeceris; qua conditione purificata statim absolutio sortitur effectum suum: Sicut enim censura per legem, aut per generalem sententiam fertur sub conditione, quod tale peccatum commiseris, & eo commissio statim incurritur; ita absolutio data sub conditione, quod satisfeceris, posita satisfactione, habet effectum suum. Unde fit, nullam omnino censuram sine absolutione tolli, si valida fuerit; Quod si fuerit nulla, & vera reputetur, satis est declaratio nullitatis, ut ea tollatur, seu potius ut intelligatur numquam fuisse talem censuram. Advertit tamen Bonac. quæst. 3. punct. 9., hæc verba, *Sis excommunicatus, donec satisfeceris*, aliquando significare, quod excommunicatus non possit absolvi, nisi post satisfactionem; in quo casu posita satisfactione, procul dubio requiritur nova absolutio; & ea est praxis Ecclesiæ, ut post satisfactionem absolvatur, qui sic est excommunicatus.

ARTICULUS II.

Quisnam possit a Censuris absolvere?

- I. *Censura lata per statutum alicujus Diocesis, vel Provincia comprehenduntur sub censuris latis a Jure.*
- II. *Universim a censuris non reservatis absolvere potest, qui jurisdictionem erga censuratos habet pro foro externo.*
- III. *Parochus, & alii Sacerdotes, qui possunt a mortalibus absolvere, so-*

lum ex delegatione juris absolvere possunt a censuris non reservatis.

- IV. *Habens facultatem absolvendi a mortalibus reservatis potest absolvere etiam a censuris reservatis quoad casus Pontificios, non vero quoad Episcopales.*
- V. *Probabiliter simplex Sacerdos potest ab excommunicatione minore absolvere, etiam extra confessionem sacramentalem.*
- VI. *A censuris Juris reservatis absolvere potest, qui eas reservavit, aut ejus Successor, vel Superior, ac Delegatus; & in multis casibus alii.*
- VII. *Mendicantes non possunt absolvere a casibus Episcopo in tabella reservatis; possunt tamen a reservatis in Synodo; ac ab iis, quos jus commune Episcopo reservat.*
- VIII. *Quando absolutio conferenda est satisfacta parte, quam satisfactio est præmittenda? Et an valide conferatur, parte nondum satisfacta?*
- IX. *A censura lata ab homine per sententiam generalem pro peccatis futuris, si non sit reservata, quilibet Confessarius absolvere potest.*
- X. *A censura lata ab homine per sententiam sive specialem, sive generalem pro peccatis præteritis quinam, & quomodo absolvere possit?*
- XI. *Quid si excommunicatus ab Episcopo domicilium mutet, aut Religionem ingrediatur?*

I. **Q**Uoniam censuræ aliæ sunt latæ a Jure, aliæ ab homine, aliæ reservatæ, aliæ non reservatæ, de singulis quærendum, a quonam absolvi possint? Notando interim, censuras latis per statutum comprehenduntur sub censuris a Jure, quia statutum, licet non sit jus universale, est tamen jus particulare Diocesis, vel Provinciæ, ut bene Suar. disp. 7. sect. 3.

II. Quæ-

II. Queritur itaque primo; Quisnam possit absolvere a censuris juris non reservatis?

Respondeo, quod possint ab iis suis subditos absolvere omnes illi, qui in foro externo habent jurisdictionem erga illos, ut sunt Episcopus, Abbates, Prælati regulares, &c. Ita Navar., Henr., & alii communiter apud Pal., ex *Cap. Nuper, de Sententia excommunicat.*

III. Dubium est, an Parochi, & alii Sacerdotes, qui possunt a mortalibus absolvere, possint pariter absolvere a prædictis censuris?

Respondeo, Gloss. in *Cap. Si Episcopus, de pœnit., & remis.*, Riccard. in 4. dist. 18., Sayr., & alios negare; quia sicut ad ferendam, ita ad aufereandam censuram videtur requiri jurisdictionem in foro externo, quam Parochus, & alii Sacerdotes non habent. Sed quamvis hæc sententia negativa sit communior, contra quamplures relate ad absolutionem a suspensione, & interdictione, ut suo loco dicemus: At relate ad absolutionem ab excommunicatione, communior sententia affirmat, cum Suar. disp. 7. sect. 3. D. Th., Pal., & aliis, ex *Cap. Nuper, de Sententia excommunicationis*, ubi dicitur: *Quando conditor Canonis specialiter absolutionem sibi non reservavit, eo ipso aliis videtur facultatem concessisse relaxandi.* Præterea Benedictus XI. in *Extravag., de Privileg. 5. Observent*, ait: *Inconveniens existimamus, ut a peccato absolvat, qui excommunicationem, qua infligitur, maxime a jure, remove non potest; ergo quilibet Confessarius potest absolvere ab excommunicatione juris non reservata.* Immo Bonac. quæst. 3. punct. 2. docet, idem etiam dicendum de absolutione a suspensione, & interdictione. Nam ex Suar. disp. 38. sect. 2., qui habet facultatem absolvendi a mortalibus, potest etiam absolvere ab interdictione personali spe-

ciali non reservato, quamvis non possit a locali, aut generali personali, cum ad hoc requiratur jurisdictionem in foro externo. Adde, eam esse præxim Ecclesiæ, ut absolventes a mortalibus absolvant prius non solum ab omni vinculo excommunicationis, sed etiam suspensionis, & interdictionis.

Ad rationem tamen in contrarium respondetur, quod quamvis Parochus, & alii Sacerdotes, qui possunt a mortalibus absolvere, non habeant vim muneris jurisdictionem in foro externo, atque adeo nec potestatem ad absolvendum a censura, habent tamen hanc potestatem ex delegatione juris.

IV. Neque dicas: Si verum esset, quod qui potest a mortalibus, polleat consequenter a censuris juris non reservatis absolvere, sequeretur primo, quod qui habet facultatem absolvendi a mortalibus reservatis, haberet pariter facultatem absolvendi a censuris reservatis.

Secundo, quod simplex Sacerdos, qui potest a venialibus, possit etiam absolvere ab excommunicatione minore, quæ propter veniale incurritur.

Nam respondeo cum Suar. loc. cit. concedendo primam sequelam quoad casus Pontificios; quia Pontifex non solet reservare casus, nisi ratione censuræ; atque adeo non aliter dat facultatem absolvendi a peccatis sibi reservatis, quam dando facultatem absolvendi a censuris sibi reservatis. Negatur tamen prima sequela quoad casus Episcopales; quia solent Episcopi reservare sibi aliquos casus sine censura; unde qui habet solum facultatem absolvendi a peccatis Episcopo reservatis sine censura, non proinde habet facultatem absolvendi ab aliis censuris, & peccatis reservatis.

V. Ad secundam sequelam respondeo a multis negari, præsertim a Cajet., Ugolin., & aliis apud Suar. loc. cit., & Pal. disp. 2. punct. 21. cum Avila, Vafq.

Vasq. & aliis. Et ratio est, quia quamvis non possit quis absolvi Sacramentaliter a venialibus licite, non præmissa absolutione ab excommunicatione minori; at possunt venialia aliter, quam per Sacramentum pœnitentiæ tolli; unde non fuit opus, ut cui concederetur facultas absolvendi Sacramentaliter a venialibus, concederetur pariter facultas absolvendi ab excommunicatione minore: Quod tamen dici non potest de mortalibus, quæ unice tolli possunt per Sacramentum sive in re, sive in voto susceptum; atque adeo qui potest a mortalibus absolvere, debet posse pariter absolvere a censuris juris non reservatis; cum talis absolutio per se prærequiratur ad mortaliæ absolutionem.

Verum quamvis hæc sententia negativa sit probabilior, adhuc tamen est probabilis sententia affirmativa docens, a simplici Sacerdote posse conferri absolutionem ab excommunicatione minore, etiam extra confessionem; & etiam illi, qui habet mortalia; immo qui cum mortali excommunicationem minorem incurrerit; Ita Navar., Tolet., & Tabien., & alii cum Hart. disp. 26. de Excomm. diff. 2., ut dicemus quæst. 3. art. 3. Et ratio est, quia cum excommunicatio minor non exigat peccatum mortale, ut incurratur, consequenter neque exigit, ut habeat facultatem absolvendi a mortalibus, qui potest ab ea absolvere.

VI. Quæritur secundo; Quisnam possit absolvere a censuris juris reservatis?

Respondeo, quod ab iis non possit absolvere, nisi qui illas sibi reservavit, aut ejus successor, aut Superior, aut Delegatus. Ita communiter, ex Cap. Nuper, de Sententia excommunicat. Sunt autem multi casus, in quibus conditor Canonis facultatem hanc absolvendi aliis concedit.

Par. VIII.

Primo in cap. Mulieres, de sententia excommunicat. in 6. committitur Episcopis, ut possint absolvere tam mulieres, quam impuberes ab excommunicatione lata per Canonem, Si quis suadente: & in cap. Monachi ibidem, etiam conceditur, ut Abbates, & alii Prælati regulares possint absolvere religiosos subditos, qui se mutuo percusserint; sicut etiam Clerici ejusdem Cleri, qui se mutuo percutiunt, possunt a suo Episcopo absolvi.

Secundo in Trident. sess. 24. cap. 6. conceditur Episcopis facultas absolvendi subditos in sua Diœcesi ab omnibus occultis Sedi Apostolicæ reservatis in foro conscientie tantum.

Tertio per Bullam Cruciatæ quilibet Sacerdos ab Ordinario approbatus potest absolvere a reservatis, etiam in Bulla Cœnæ semel in vita, & semel in morte, absque onere comparandi apud Superiorem, si convalescat, ut notat Pal. disp. 1. punct. 2.

Quarto ex cap. Quamvis, de sententia excommunicat. potest Episcopus absolvere quoslibet legitime impeditos adire Pontificem cum onere comparandi saltem per procuratorem cessante impedimento sub pœna reincidentie; Sicut etiam quilibet Sacerdos potest in articulo mortis absolvere a quibusvis peccatis, & censuris reservatis cum eodem onere; si tamen censuratus sit publice denunciatus.

Demum Mendicantibus, & aliis, qui cum iis communicant in privilegiis conceditur, ut possint absolvere ab omnibus casibus Sedi Apostolicæ reservatis, ut docent communius contra nonnullos apud Pellizzar. tract. 8. cap. 3. num. 80., & apud Dian. part. 3. tract. 2. resol. 13., exceptis casibus Bullæ Cœnæ, & sex Clem. VIII. in Italia extra Urbem, qui sunt Violatio Clausuræ Monialium ad ma-

G lum

lum finem, Percussio Clerici, Simonia realis, Confidentia beneficalis, Provocatio, & pugna duellistica, & Violatio immunitatis Ecclesiasticae.

Advertendum tamen ex Suar. disp. 7. sect. 5. circa delegationem huiusmodi facultatis primo, quod cui conceditur indulgentia plenaria, etiam per modum jubilaei, non proinde censetur concessa facultas absolvendi a reservatis; (quicquid contradicant Grafis, Peyrin., Escob., Rodriq., Vega, Filiuc., Bossi., & alii apud Dian. part. 10. tract. 16. resol. 1.) quia ista duo privilegia sunt inter se longe diversa, & unum non trahit aliud, ut ostendimus in Opusculo de Jubilaeo quaest. 1.

Secundo, Is, cui conceditur facultas absolvendi a casibus Papae reservatis, potest etiam absolvere a censuris eidem reservatis; quia, ut modo diximus, peccata solum ratione censurae reservantur Papae: Contra vero, quia multi casus reservantur Episcopis sine censura, cui conceditur facultas absolvendi a casibus Episcopo reservatis, non proinde conceditur facultas absolvendi a censuris reservatis; ut docet Bonac. cum Navar., Suar., Sanch.

Tertio per concessionem facultatis absolvendi a censuris Papae reservatis intelliguntur etiam censurae reservatae Episcopis; quamvis id negent Navar. in Summ. cap. 22. n. 261., Bonac., & alii. Ratio, quam adducit Suarez num. 14., est; tum quia hoc fert consuetudo, quae est optima legum interpretis; tum etiam quia Pontifex per dictam concessionem dat facultatem absolvendi ab omnibus censuris, a quibus ipse potest absolvere; sed ipse potest absolvere etiam ab Episcopalibus; ergo concedendo facultatem absolvendi a censuris Papalibus, concedit etiam ab Episcopalibus.

VII. Verum tamen est, quod Men-

dicantes ex speciali Bulla non possunt absolvere a casibus Episcopo reservatis, quamvis possint absolvere ab omnibus Papalibus: & ideo damnata est ab Alex. VII. prop. 12. dicens: *Mendicantes possunt absolvere a casibus Episcopo reservatis, non obrita ad id Episcoporum facultate.* Quia tamen datur triplex genus casuum Episcopo reservatorum, primum eorum, qui ex consuetudine, vel iure Episcopo reservantur, ut Percussio levis Clerici, &c., & hi possunt a Mendicantibus absolvi; ut ostendimus in Trutina, exponendo Thesis duodecimam ab Alex. VII. confixam; Siquidem solum prohibetur regularibus, ne absolvant a casibus, quos ipsi sibi reservant, non vero a casibus a iure communi, vel consuetudine Episcopis reservatis. Ita Averf., Lezan., & alii plurimi apud Dian. part. 8. tract. 7. resol. 71., & apud Thomam Hurt. tom. 1. tract. 5. ref. 17. Notatque Suar. de poenit. disp. 29. sect. 3. quod casus huiusmodi non dicuntur Episcopo reservati, sed delegati. Secundum genus est eorum casuum, qui in Synodo reservantur; & de his docere communius contra nonnullos, quos in loc. laud. Trutinæ retulimus, cessare reservationem per hoc, quod ab Episcopo non exponantur in tabella; quia *Non expressum habetur pro omisso.* ex pluribus legibus Civilibus, & Canonicis. Tertium genus est eorum, qui exponuntur in tabella, & de his loquitur propositio damnata ab Alex. VII., ut constat ex dictis.

Quarto per concessionem absolvendi ab omnibus censuris non solum intelligitur concessa facultas absolvendi ab omni specie censurarum, videlicet ab excommunicatione, suspensione, interdicto, sed etiam a censuris reservatis. Ita Bonac., Azor., & Sa contra Suar. disp. 7. sect. 5. Ratio est, quia quilibet Sacerdos potest absol-

vere a censuris non reservatis; ergo in casu nostro, ne privilegium sit inutile, debet posse absolvere etiam a censuris reservatis.

Quinto per concessionem absolventi ab omnibus reservatis Sedi Apostolicæ non intelliguntur comprehensif casus Bullæ Cænæ; sicut nec per concessionem absolventi a reservatis in Bulla Cænæ intelligitur data facultas absolventi ab hæresi; quamvis probabile sit oppositum, quod docet Jacobus de Grattis de hæretico occulto. Ratio horum omnium est, quia ex reg. 81. juris in 6. habetur, quod *In generali concessione non veniunt, quæ quis non esset verisimiliter in specie concessurus.*

VIII. Sexto demum, quando facultas absolventi a censuris datur sub ea limitatione, videlicet satisfacta parte, sensus est, si sit opus satisfactione partis; quod si non sit opus, potest procul dubio conferri absolutio absque ulla satisfactione. Nomine autem partis, cui satisfaciendum est, non venit Prælatus præcipiens, vel excommunicans, sed tertia persona, quæ sit offensa aut in honore, aut in fama, aut in aliis bonis. Ratio est, quia offensus Judicis est generalis, & habetur, quotiescumque contrahitur qualibet censura: Sicut etiam in omni censura requiritur obedientia, vel cautio parendi Ecclesiæ; ergo quod specialiter requiritur in delictis exigentibus satisfactionem partis est restitutio honoris, vel famæ, vel rei familiaris tertiæ personæ offensæ.

Notandum tamen ex Avila 2. part. cap. 7. disp. 3. dub. 12., & aliis, quod quando vi Jubilæi excommunicatus denunciatus absolvi potest satisfacta parte, tunc non satis est, quod satisfiat personæ læsæ, sed debet etiam satisfieri Ecclesiæ læsæ, per hoc quod excommunicatus præsentet se, ac se humiliet Judici, qui Cedulones

allixit, ut illi rationabiliter post absolutionem tollantur: Aliter enim absolutio cederet in contemptum Judicis, & Jurisdictionis exterioris.

Dubatur; Sitne valida absolutio, quæ datur parte nondum satisfacta?

Respondeo cum Hurt. disp. 14. de excommunicat. diff. 5., & aliis communiter, quod si præmitti non possit absque gravi incommodo satisfactio partis, & absolutio per longum tempus differenda esset, possit absolutio non solum valide, sed etiam licite conferri parte nondum satisfacta; præstando tamen cautionem pignoratitiam, aut saltem fidejussoriam, aut ad minimum juratoriam de satisfaciendo, cum primum poterit.

Ratio est, quia non est credibile, Pontificem velle conditionem moraliter impossibilem; sicut nec est credibile, ut notat ex Navar. Suar. num. 45., velle Pontificem obligare ad satisfactionem exhibendam, quando debitum satisfactionis est dubium; sed ad summum tunc pro qualitate dubii deberet ad arbitrium prudentis viri satisfactio præstari.

Quod si satisfactio præmitti possit absque gravi damno, immo etiam absque levi, & de facto ea non præmitteretur, certe absolutio collata esset injusta, non tamen esset invalida, non solum si conferatur ab Ordinario, vel a generaliter delegato, sed etiam si conferatur ex privilegio, seu ex commissione particulari; dummodo in dicta commissione absolventi satisfacta parte, aut in privilegio non addatur formula expresse irritans absolutionem concessam parte nondum satisfacta. Ita Avil., Sanch., & alii apud Hurt. loc. cit. contra Suar., & Vasq. Ratio est, quia illa verba, satisfacta parte, tantum monent delegatum de obligatione juris communis; unde si delegatus non præstet hoc, ad quod obligatur, videlicet si

fatisfactionem parti non curet praemitteri, illicite absolvet, sed non invalide; non secus ac ipse Ordinarius; Quod communiter docent.

IX. Queritur tertio; Quinam possit absolvere a censuris latis ab homine per sententiam generalem pro peccatis futuris, quando, verbi gratia, excommunicantur omnes, qui furabuntur in templo?

Respondeo, probabile esse, quod possint etiam ab iis absolvere omnes illi, qui possunt absolvere a censuris juris non reservatis, seu omnes illi, qui possunt a mortalibus absolvere. Ita Bonac. quaest. 3. punct. 1., Suar. num. 23., Filliuc. hic cap. 9., Pal., Con. dub. 16.; quanvis multi alii Doctores probabilius censeant, illos dumtaxat absolvere posse, qui possunt absolvere a censuris latis ab homine per sententiam specialem; videlicet qui illas tulit, aut ejus successor, aut superior, aut delegatus, aut Judex appellationis, ut infra dicemus. Ratio conclusionis est, quia talis censura aequiparatur censuræ latae a jure; cum proprie non sit sententia, sed praecipium; ergo non debet sequi leges censuræ latae a Jure, sed censuræ latae a jure. Quare quando in cap. *Nuper, de sententia excommunicationis* dicitur absolutio a censura lata a jure pertinere ad Episcopum, vel Parochum, a censura vero lata a Jure pertinere ad eum, qui eam tulit, probabiliter sermo est de absoluteione a censura lata a Jure per sententiam specialem pro peccatis praeteritis, non vero de absoluteione lata a Jure per sententiam generalem pro peccatis futuris, quæ potius habet vim praecipii, quam sententiæ. Quare si talis censura non sit reservata, absolvi poterit a quolibet Confessario; si vero sit reservata, absolvi poterit ab eo, qui eam reservavit, aut ab ejus successore, aut superiore, aut delega-

to; non secus ac diximus de censuris latis jure.

X. Queritur quarto; Quinam possit absolvere a censuris latis ab homine per sententiam sive specialem, sive generalem pro delicto praeterito? Verbi gratia, si excommunicentur omnes, qui tale furtum commiserunt in tali Ecclesia; quæ censura dicitur lata per sententiam particularem, etiam si neminem nominet, quia respicit factum illud particulare, & determinatum.

Respondeo, quod extra mortis articulum possit ab iis absolvere, qui eas tulit, (nisi sit illi specialiter interdictum) vel ejus superior, vel successor in officio, vel delegatus, vel Judex appellationis. Ita communiter apud Pal.

Probatur per partes; Primo potest absolvere, qui eas tulit, ex cap. *Pastoralis, de Officio Ordinarii*; Et ratio est, quia cum potestas ferendi censuras concessa sit in salutem animarum, potius concessa sit ad absolvendum, quam ad ligandum; ergo qui potest ligare, a fortiori potest absolvere. Dixi tamen, Nisi sit ei specialiter interdictum, quia in multis casibus qui censuram tulit, non potest deinde illam tollere. Primus casus est in cap. *Tua nos, de Sententia excommunicat.*, ubi dicitur, quod incendiarius ab Ordinario nominatim excommunicatus, & denunciatus ad Sedem Apostolicam remittendus sit. Secundus, quando qui sententiam tulit, mittit deinde jurisdictionem per excommunicationem, aut ex alio capite, ut patet. Tertius, quando alicui committitur actus ferendi aliquam censuram absque ulla cognitione causæ; in tali enim casu cum sit merus executor, qui fert censuram, nequit censuratum absolvere; secus vero si ei etiam cognitio causæ esset commissa, ut advertit Con. dub. 16. Quartus ex
Cap.

Cap. *Quareni de Officio delegati* ubi dicitur, quod delegatus Sedis Apostolicæ excommunicatum a se, eo quod suæ definitivæ sententiæ parere noluerit, ab incurfa excommunicatione nequeat absolvere post annum elapsam; solumque intra spatium integri anni ab ea potest absolvere.

Secundo potest absolvere superior ejus, qui censuram tulit; dummodo non sit Superior dumtaxat dignitate, sed etiam jurisdictione, ut Papa relate ad omnes inferiores, Generalis relate ad Provinciales; non vero Archiepiscopus relate ad Episcopos, nisi dum actu visitat, vel in casu appellationis; tunc enim est superior jurisdictione, ex Cap. *Venerabilibus, de sententia excommunicationis in 6.* Nec legatus a latere relate ad iudices inferiores, nisi in casu appellationis, ut docet Laym. tract. 5. part. 1. cap. 7. Neque Episcopus relate ad Prælatos regulares: Quare Regularis excommunicatus a Prælato suo ex causa pertinente ad regularem disciplinam non potest ab Episcopo absolvi; (nisi forte non sit exemptus, & ad Episcopum ab injulta sententia proprii Prælati appellet, ut notat idem Laym.) poterit tamen a suo Provinciali, aut Generali absolvi; quia isti absolvendo nullam injuriam faciunt Prælato inferiori, cum utantur jure suo.

Adverte tamen, quod quamvis superior possit valide, non potest tamen licite absolvere censuratos ab Inferiori, nisi prius plenam satisfactionem exigat, & inferiorem Prælatum admoneat; ne scilicet hujus auctoritas exponatur contemptui, ut ex multis juribus docent apud eundem Laym.

Tertio potest absolvere successor ejus, qui censuram tulit, ut habetur in cap. *Si Episcopus 2. quest. 3.*; quia qui succedit in eodem munere, seu dignitate, censetur eadem persona cum prædecessore. Valet autem hoc

tam pro successore Judicis delegati, quam pro successore ad tempus; unde Capitulum, Sede vacante, quia ad tempus succedit Episcopo, potest per Vicarium capitularem absolvere excommunicatos ab Episcopo, ut habetur in Trident. sess. 24. cap. 16.

Quarto potest absolvere delegatus ab habente jurisdictionem ordinariam, ut habetur in cap. *Pastoralis, de Officio Ordinarii*; dummodo delegatus non sit jurisdictione privatus, quando debet delegatus absolvere, ut docent communiter Doctores; siquidem jurisdictione delegati non est alia, quam delegantis; Quare in articulo mortis ex delegatione juris potest quilibet Sacerdos a censuris absolvere; Et extra mortis articulum Superiores nostræ Societatis, & ex eorum speciali delegatione etiam alii absolvere possunt etiam externos excommunicatos ab homine generaliter in foro conscientie, non tamen nominatim excommunicatos, ut habetur in compendio privilegiorum V. *Absolutio*.

Quinto demum potest absolvere Judex appellationis; qui tamen, ut ea potestate legitime utatur, servare debet modum in jure præscriptum, videlicet ut non absolvat, nisi prius contiterit censuram fuisse iniuste latam; alioquin relinquere debet, quod absolutio conferatur a iudice, qui illam tulit, nisi vel sit periculum in mora, vel ille impendere eam nolit, ut Canonistæ docent.

Ubi etiam notandum, in casu appellationis posse absolutionem conferri etiam a iudice, a quo appellatum est, sive talis iudex sit ordinarius, (de quo est communis opinio) sive sit delegatus, ut putat Suar. disp. 7. sect. 2. cum aliis contra nonnullos, qui cum Sayr. docent, jurisdictionem delegati per appellationem cessare. Ratio est, quia iudex sive ordinarius, sive delegatus per appellationem fa-

Etiam

etiam Superiori non amittit suam jurisdictionem quoad ea, quae appellationi non obstant; atqui non obstat absolutio appellationi; cum propter absolutioem interponatur appellatio; ergo potest iudex, a quo appellatum est, etiam post appellationem absolvere.

XI. Infertur ex dictis primo, excommunicatum a proprio Episcopo, etiamsi domicilium mutet, non posse absolvi ab Episcopo, in cuius Diocesim domicilium transtulit, sed debere a priore Episcopo, vel ejus superiore, aut successore, aut delegato absolvi, si excommunicatio fuit specialis. Ita Doctores communiter, ex cap. *Proposuisi, de foro competenti* apud Con. dub. 16., & Suar. disp. 7. sect. 2. Ratio est, ne Judicium jurisdictio perturbetur, eorumve auctoritas contemnatur. Quod si excommunicatio lata fuerit per sententiam generalem, potest probabiliter absolvi ab alio Episcopo, in cuius Diocesim domicilium transtulit; immo etiam a Parrocho, atque adeo etiam a quolibet Confessario, qui possit absolvere a mortalibus, si censura non sit reservata, ut docet Laym. part. 1. cap. 7. ex citat. cap. *Nuper*.

Infertur secundo, quod si excommunicatus ab homine per sententiam generalem, vel per statutum Religionem ingrediatur, possit a Praelato Religionis absolvi: Contra vero si sit excommunicatus per sententiam specialem, secluso privilegio; nam ratione causa inchoata in tali casu jurisdictio maneret penes priorem Judicem, a quo fuit excommunicatus: Habetur enim regula generalis in cap. *Proposuisi, de foro competenti*, quod *Præventus a iudice forum ipsius in ea causa declinare non potest*.

Infertur tertio, quod si Advena Nolanus, exempli gratia, incurrat Neapoli excommunicationem latam

per sententiam specialem ratione delicti Neapoli commissi, non possit ab Episcopo Nolano, sed solum a Neapolitano absolvi; secus vero si excommunicationem latam per statutum incurreret.

Advertit hic Con. num. 259., quod si tam Episcopus, quam subditus excommunicatus exsiliant extra propriam Diocesim, possit Episcopus suum subditum absolvere; quia potest extra territorium exercere jurisdictionem voluntariam, seu gratiosam, quae fit sine strepitu judiciali, ut docent communiter cum Covarr.

Rogabis: Si excommunicatus per sententiam specialem non possit ex legitimo impedimento adire latorem censuræ, & paratus sit debitam satisfactionem præstare, poteritne ab alio aequali, vel ab inferiore Iudice absolvi?

Respondeo, ex cap. *Quamvis, de Sententia excommunicationis* affirmative; dummodo det prius juramentum, quod, quamprimum poterit, ei se præsentabit, cui de jure absolutio competebat.

ARTICULUS III.

Quot modis absolutio a Censura conferri possit?

- I. *Absolutio a censuris dari potest vel conditionate, vel ad cautelam, vel ad reincidentiam.*
- II. *Cur censura ferri possit sub conditione de futuro, non tamen absolutio a censura regulariter?*
- III. *Num sine nova culpa possit aliquis in priorem excommunicationem reincidere?*
- IV. *Qui tenetur adire Pontificem pro absoluteione, si impedimento laboret, poterit adire per Procuratorem, vel per Epistolam, sed ad id non obligatur.*

V. *Ab-*

V. *Absolutus ad reincidentiam ab Inferiore, nisi intra mensem, verbi gratia, satisfaciat, num teneatur Papam adire pro absolute, si satisfecerit intra illum mensem?*

I. **Q**uæritur primo; Quotupliciter dari possit absolutio a censura?

Respondeo quadrupliciter, videlicet vel absolute, vel conditionate, vel ad cautelam, vel ad reincidentiam. Primo datur aliquando absolutio *Absolute*, & simpliciter, quando scilicet reus emendatus absolute liberatur.

Secundo datur *Conditionate*, ita ut purificata conditione reus sit omnino liber a censura: Verbi gratia, si absolvatur Titius statim ac parti læsæ satisfecerit, parte satisfacta remanet absolutus. Nonnulli cum Antonin., Sylvest., & aliis apud Dian. part. 5. tract. 9. resol. 14. dixerunt, absolutionem sic collatam sub conditione de futuro esse invalidam, non secus ac absolutio a peccatis data sub conditione de futuro. Sed Covarr., Nav., Con. num. 218., & alii communiter id negant, si detur sub conditione de futuro pertinente ad causam; quia absolutio sic data nullo jure irritatur, nec prohibetur; ergo non solum est valida, sed etiam ex rationabili causa est licita; ut fuse diximus quæst. 1. art. 5. loquentes de censura lata sub conditione. Verum tamen est, quod si absolutio daretur sub conditione sine rationabili causa, esset illicita; tum quia contra usum Ecclesiæ daretur; tum etiam quia relinquere-tur iudicio censurati decernendum, an purificata esset conditio, & consequenter an dici deberet absolutus, ut notat Villalob. apud Dian. loc. laud.: Contra tamen absolutio a peccatis non solum est illicita, sed etiam invalida, si conferatur sub conditio-

ne de futuro; quia positis omnibus constitutivis Sacramenti, non potest effectus sacramenti suspendi, ut diximus in de Sacramento matrimonii; Ubi notavimus ex Perez, posse Sacramentum matrimonii confici sub conditione de futuro, non solum quia hoc fert natura contractus elevati a Christo Domino ad rationem Sacramenti, sed etiam quia contractus sub conditione celebratus tunc habet rationem contractus absoluti constituentis Sacramentum, quando purificatur conditio; & consequenter neque in tali casu suspenditur effectus Sacramenti matrimonii positis omnibus suis constitutivis.

II. Inquirat hic Suar. num. 11. quare possit licite ferri censura sub conditione de futuro pertinente ad causam; absolutio vero a censura non licite conferatur sub eadem conditione, nisi ex rationabili motivo; (quod tamen raro accidit) Etenim vel quando datur absolutio a censuris, reus est dispositus, vel non; Si primum, non debet absolutio differri, quousque purificetur conditio; Si secundum, absolutio simpliciter non est danda, ne sub conditione quidem.

Respondet idem Suar., disparitatem esse; quia cum peccata occulte fiant, & a peccatoribus plerumque abscondantur, expedit aliquando ea puniri ipso facto, & sic minari censuram ipso facto incurrendam sub ea conditione, quod tale peccatum committatur, ut sic facilitas peccandi coerceatur: Contra vero, cum satisfactio, seu resipiscentia per se loquendo non abscondatur, non est opus dare absolutionem sub conditione resipiscentiæ, vel sub alia conditione de futuro, sed statim post resipiscentiam dari debet absolutio absoluta. Dixi per se loquendo, cum possit accidere casus, in quo licite detur sub conditione de futuro, si scilicet excommunicatus debeat ab-

ire

ire in regionem longinquam, & non possit, nisi post mensem, verbi gratia, satisfacere, ne se infamet; tunc certe dari potest absolutio sub conditione, quod intra mensem satisficiat.

Neque dicas, in Regula 50. juris in 6. habetur, *Quod actus legitimi conditionem non recipiunt*; ergo absolutio nunquam dari potest sub conditione. Nam contra est, quia ibi non est sermo de omnibus, sed de quibusdam actibus legitimis, qui enumerantur in leg. *Actus legitimi*.

Dubitatur; Num absolutio sub conditione de futuro ad causam impertinente sit valida? Verbi gratia, Absolvo te, si cras pluet.

Suar. disp. 3. sect. 3. cum Filliuc., Ugolin. aliisque communiter putat esse invalidam, ut diximus quæst. 1. art. 5. de censura lata sub ea conditione; quia scilicet talis absolutio contineret intolerabilem errorem, & abusum potestatis Ecclesiasticæ, dum vellet absolvens ejus effectum pendere a futuro contingenti nullatenus ad rem pertinente. Ex cap. autem *Per tuas*, de *sententia excommunicationis* habetur, quod invalida sit censura lata, necnon absolutio continens errorem intolerabilem.

Sed Bonac. punct. 7. ex Con. putat esse validam, nec continere intolerabilem errorem; nam sicut non est invalida, nec continet talem errorem absolutio data sub conditione impertinente de præterito, vel de præsentis, (quod adversarii concedunt) verbi gratia, Absolvo te, si heri, vel nunc pluit in Indiis; ita nec absolutio data sub conditione impertinente de futuro: Quàmvis enim utraque contineat aliquem abusum Ecclesiasticæ potestatis, non tamen errorem intolerabilem; qui certe continetur in infirmitate censura sub tali conditione: Plura enim requiruntur ad ligandum,

quam ad solvendum; ergo, &c. E. quidem sententiam Suar. existimo probabiliorem.

Tertio, datur aliquando absolutio *Ad Cautelam*; quando enim ignoratur, an quis censuram incurrit, & absolvens vult cavere damno, quod ex censura ignota provenire possit, tunc datur illi absolutio ad cautelam. Hinc ante absolutionem sacramentalem præmitti ad cautelam solet absolutio a censuris, etiamsi nulla suspicio sit, quod poenitens censuram incurrit; idque in reverentiam Sacramenti, ne impediatur ejus susceptio a censura aliqua forte ignorata. Præmitti etiam solet ante susceptionem Ordinum, ante beneficiorum, aliorumque privilegiorum collationem, ne hæc invalida postmodum inveniantur. Notant vero Doctores, quod præsupponi debeat ignorantia censura in petente, ut possit conferri sic absolutio, ex cap. *Solet*, de *sententia excommunicationis* in 6. Quia tamen absolutio ad cautelam peti potest vel in foro conscientia, vel in foro externo, sciendum, quod si petatur in foro conscientia, litandum est dicto petentis, qui promittit se satisfacturum, si forte conspicerit esse censuram innodatum; ut docet Sayr. lib. 2. cap. 16.: Si vero petatur in foro externo, distinguendum est; nam vel petitur generatim absolutio a censuris, quando nullius in particulari suspicio habetur, & procul dubio concedenda est; vel petitur absolutio ab aliqua speciali censura ad cautelam, & tunc præmittenda est aliqua cognitio causæ. Et absolvendus debet saltem semiplene putare, se non esse illa censura innodatum; vel quia, verbi gratia, sententia continet errorem, vel quia lata fuit post legitimam appellationem interpositam, vel ob aliam causam; ut docet ex multis juribus, & Doctoribus Pal. disp. 1. punct. 11.

Ro-

Rogabis: An possit absolutionem concedere ad cautelam, non solum Ordinarius, de quo nemo dubitat, sed etiam delegatus?

Respondeo cum Laym. num. 9. ex Suar. sect. 8., & Ugolin., delegatum tunc solum posse ad cautelam absolvere a censuris, quando necesse est, ut testimonium alicujus recipiatur ad presentem causam decidendam; (quia scilicet aliorum testimonia haberi nequeunt) non tamen posse ad alios fines absolvere ad cautelam, puta ad collationem beneficii, &c.

Quarto demum concedi solet absolutio ad Reincidentiam, ita scilicet, ut nisi absolutus rem injunctam intra præfixum terminum exequatur, in eandem censuram incurrat. Ita in Cap. *Eos qui, de sententia excommunicationis in 6.*; ubi dicitur, quod absolutus ab eo, qui de jure non poterat ob legitimum impedimentum, si postea, cum commode possit, coram suo iudice non compareat, paratus exequi ejus mandata, in eam reincident excommunicationem: Ubi advertit Laym. cap. 7. ex Sanch. lib. 2. *Moralium cap. 17.*, non posse excommunicatum reincidente in eandem numero, sed solum in similem excommunicationem, atque adeo in eandem moraliter.

III. Quæritur secundo; An possit quis in priorem censuram reincidente absque nova culpa?

Respondeo, ab omnibus admitti, quod id fieri possit a Pontifice, si expresse velit, quod Titius, verbi gratia, excommunicatus tantum per mensem liber sit ab excommunicatione: Verum quando nihil Pontifex exprimit, & quando censuræ feruntur ab aliis Pontifice inferioribus, putant Suar. disp. 7. sect. 8., Hurt. disp. 14. de excommunicat. diff. 3., quod possit quis mere ob culpam præteritam in eandem excommunicationem reincidente; Si enim poena temporalis, puta e-

Pars VIII.

xilii, potest pro aliquo tempore suspendi, quidni etiam poena spiritualis? Sed communius cum Pal. disp. 1. punct. 11., Navar., Henr., Leand., Dian. part. 5. tract. 9. resol. 15. negant; quia censura ex sui institutione est poena medicinalis; atque adeo semel sublata nequit absque nova causa, seu absque actuali inobedientia, & contumacia iterum infligi: Ad quid enim infligeretur? Non est idem de poena temporali, quæ in puram punitionem, non in medicinam infligitur.

Advertendum tamen, absolutionem ad reincidentiam aliquando dari in ordine ad aliquem tantum effectum, puta, ut censuratus sit capax alicujus beneficii, vel ut impleat præceptum confessionis, & communionis annuæ, ut lucretur jubilæum, &c., ita ut transacto tali actu statim redeat in eandem censuram. Hæc tamen absolutio non est proprie a censura, sed ab aliquo effectu censuræ; unde non est mirum, quod sine nova culpa iterum incurratur præcedens obligatio. Cæterum solus Pontifex potest hoc modo absolvere ad reincidentiam, uno casu excepto, quando scilicet necesse est, ut aliquis censuratus testimonium dicat, eo quod non possit alia via veritas comprobari; in hoc enim casu quilibet Judex, etiam delegatus, potest absolvere reum ad hunc dumtaxat effectum, ut docent communiter Doctores cum Laym. cap. 7. ex Cap. *Veniens, de testibus.*

IV. Quæritur tertio; An obligationi comparendi cessante impedimento coram Pontifice, vel legitimo iudice, satisfaciat quis, si compareat per Procuratorem, aut per Epistolam?

Respondeo, Pal. disp. 1. punct. 11. cum Ugolin., & aliis negare; quia scilicet, si posset per procuratorem, aut per epistolam comparere, non esset expectandum, quod cesset im-

H pe-

pedimentum, ut compareat; nam eo durante posset per epistolam comparere. Alii tamen cum Sayr., Navar. apud Leand. quaest. 21. affirmant; quia juxta regulam Juris, *Quod per alium facis, per te ipsum facere videris*; quamvis in percussione Clerici requiratur praesentatio personalis, quia sic exprimitur in jure.

Utrum autem, si possit per Epistolam comparere, aut per Procuratorem, ad id teneatur? Bonac. quaest. 3. punct. 2. affirmat, quia non est credibile, quod Papa velit ab Episcopo absolutionem impendi, quando haberi potest recursus ad ipsum per epistolam; ut dicitur, cum de impedimenti matrimonii. Sed verius negat Henr. lib. 12. cap. 3.; quia nemo tenetur uti privilegiis; est autem privilegium, quod possit censuratus per epistolam recurrere ad Pontificem pro absolutione, quando non potest personaliter comparere.

V. Queritur quarto; An qui ab inferiore absolvitur ad reincidentiam ob aliquod impedimentum legitimum a censura Papae reservata; ita ut nisi intra mensem parti satisfaciat, reincidat in censuram; si deinde ante terminum praefixum satisfaciat, teneatur adhuc se praesentare Papae?

Respondeo cum Leand. quaest. 20., Navar., & alijs contra Cordub., & Rodriq. negative; quia scilicet in tali casu cessat finis talis obligationis, quae imponitur in cap. *Eos qui*: In foro autem praesertim conscientiae magis attendendus est finis, quam verba praecipientis, ex cap. *penult.*, de regul. juris in 6. finis autem comparandi Papae est, ut satisfaciat parti; ergo parte satisfacta non est amplius comparandum; praesupposita jam absolutione habita ab inferiore pro quando habebat talem facultatem. Quod si ad instantiam partis sit aliquis excommunicatus, & deinde parti satisfaciat,

non est liber a censura, donec absolvatur, ut supra diximus art. 1., quia ad tollendam censuram requiritur jurisdictionis.

ARTICULUS IV.

Quandonam absolutio a Censuris valeat pro foro externo?

- I. Num absolutio a censuris virtute Jubilai, aut Privilegii collata valeat etiam pro foro externo?
- II. Si detur facultas absolvendi a censuris, Auditis confessionibus, vel pro foro conscientiae, non praerequiratur ad illam confessio Sacramentalis.
- III. Neque si dicatur dari facultas absolvendi pro foro poenitentiae.
- IV. Mendicantes privilegiati non debent absolvi a censuris reservatis, si probabiliter deducende sint ad forum judiciale, aut cum offensione Ordinariorum.

I. Queritur primo; An absolutio a censuris data vi Jubilai, aut Bullae Cruciatæ, aut alterius privilegii valeat etiam pro foro fori?

Respondeo cum Suar. num. 21., Laym., & alijs communiter, quod quando in Bulla non exprimitur, quod absolutio concedatur tantum pro foro interiori, nec ex circumstantiis (puta ex materia subjecta, ex modo concessionis, aut ex antecedentibus, & consequentibus) id deducitur; tunc intelligatur concessa pro utroque foro. Ratio est, quia ex una parte beneficium Principis, seu gratia latissime interpretanda, ex leg. *Beneficium*, si de constitut. Principum; ex alia parte extensio absolutionis ad forum externum non est adeo specialis, & extraordinaria, ut non possit sub generali clausula comprehendi.

Quod si absolutio solum concedatur

tur pro foro interiori, tunc, ut notat Suar. num. 30. primo potest Ecclesiasticus Judex causam cognoscere, & imponere satisfactionem publico, & contentioso foro accommodatam, non obstante absolutione, & pœnitentia imposita in foro pœnitentiæ; Etenim diversus est finis utriusque fori; forum internum ordinatur ad bonum privatum Rei; at externum ordinatur ad bonum commune, atque ad exemplum, & emendationem aliorum; unde non potest impediri pœna publica ab emendatione, & pœnitentia privata delinquentis; nam hoc vergere posset in grave nocumentum Ecclesiæ. Secundo, post absolutionem datam pro foro interiori, debet etiam aut dari alia absolutio pro foro externo, aut eadem data pro foro interno debet declarari, & comprobari pro foro externo per attestationem confessorii, sive coram iudice, sive scripto; ad petitionem tamen pœnitentis, si intra Sacramentum absolutus fuerit.

Ex dictis sequitur, quod quando excommunicatio, verbi gratia, est occulta, & absolutio fuit data pro foro conscientia, excommunicatus est omnino liber a censura, & potest post absolutionem se gerere ut non excommunicatus; si vero excommunicatio fuit publica, vel fit publica post absolutionem datam in foro conscientia, eo quod ad forum iudiciale deducatur, ita ut confitetur de ea incurta; tunc etiam post absolutionem habitam in foro conscientia debet ille se gerere in actionibus externis ut excommunicatum, ad scandalum vitandum, & ne aliis pœnis subiaceat, quæ illi imponi possent ob actus exercitos cum censura præsumpta; Idque quousque publice constet de absolutione habita vel tempore Jubilæi, vel ab habente potestatem absolvendi ex aliquo privilegio; dummodo publice etiam ex-

hibita sit satisfactio, quæ parti danda est. Quod si censura non solum fit publica, sed etiam per Cedulae fit juridice nominatim denunciata, tunc debet pariter coram iudice probari absolutio habita in foro conscientia, ut ille declaretur absolutus; Quamvis, ut notat Suar. tom. 4. de Religion. lib. 9. cap. 2. Judex non teneatur admittere absolutionem datam in foro conscientia, nisi ex quadam æquitate; cum usus, & consuetudo ferat, quod iudex Ecclesiasticus non teneatur servare privilegium ullum in foro exteriori, nisi per ipsum privilegium ad id expresse compellatur.

II. Quæritur secundo; An quando datur facultas absolvendi aliquem a censuris, Auditis confessionibus, seu in foro conscientia, aut pœnitentiæ, ut concedi solet in Brevibus Apostolicis, & in Bulla Cruciatæ, tunc valida sit absolutio, si extra Sacramentum, non audita confessione, conferratur?

Respondeo affirmative cum Coninck Trullench, Bardi, Sanch. lib. 8. de Matrim. disp. 34., Dian. part. 3. tract. 2. resol. 20.; qui idem docet de dispensationibus super irregularitate, voto, juramento, &c. Ratio est, quia quando dicitur posse dari absolutio a censuris, audita confessione, non est sermo de confessione Sacramentali, seu in ordine ad absolutionem a peccatis, sed de confessione facta in ordine ad absolutionem a censura: Etenim confessio tam prærequiritur absolutioni Sacramentali, quam cuilibet absolutioni, aut sententiæ dandæ cum impositione pœnitentiæ proportionatæ tali absolutioni; prærequiritur tamen tali absolutioni confessio, sed non Sacramentalis; atque adeo extra Sacramentum dari potest absolutio a censuris, etiam in casu adducto. Et ratio a priori est; quia absolutio a censura non exigit ex natura sua confes-

fessionem Sacramentalem, nec ullam cum ea connexionem habet. Quod si delegari solet talis facultas Confessario, id ex eo est, quia confessarius in quantum talis videtur idoneus ad impertiendam talem absolutionem, non quia debeat in foro Sacramentali illam conferre; esto soleat in foro Sacramentali conferri. Idem dicas de aliis formulis; Nam dum conceditur facultas absolvendi aliquem a censuris pro foro conscientiae, sensus est, quod absolvi possit pro foro interno secreto, & privato, quod opponitur foro contentioso, & publico; non vero fit sensus, quod absolvi possit solum in foro Sacramentali; siquidem, ut diximus, absolutio a censuris nullam habet connexionem cum Sacramento.

III. Demum dum dicitur, posse quis absolvi pro foro poenitentiae, non est sensus, ut notat Lezana, quod absolvi tantum possit pro foro Sacramentalis poenitentiae, sed pro foro conscientiae, seu secreto, injungendo in conscientia poenitentiam, ut advertit Suar. num. 33.; Cum enim duplex detur poenitentia, una Sacramentalis, altera non Sacramentalis, non est cur forum poenitentiae arctari debeat ad poenitentiam Sacramentalem. Nihilominus Suarez disp. 7. de Censur. n. 36. Vasq. Nav. & alii censent, quod si facultas ad absolvendum a censuris auditis Confessionibus, seu pro foro poenitentiali detur, ut per ralem absolutionem disponatur reus ad absolutionem Sacramentalem, ut accidit in Jubilaeis, non debeat absolutio a censuris extra Sacramentum conferri; quod ipsa praxis confirmat.

IV. Advertit hic Laym. cap. 7. num. 7. Religiosos privilegiatos cavere debere, ne absolvant a reservatis casibus, & censuris notoriis, si ad forum judiciale deductae sunt, aut probabiliter deducendae putantur; ut in-

dicatur in compendio privilegiorum Societatis V. *Absolutio*, ubi dicitur; Caveant Superiores, ne in usu hujus facultatis Ordinarios offendant; & admoneant poenitentes, absolutionem a censuris, si quam impendent, nihil prodesse in foro exteriori.

ARTICULUS V.

De Requisitis ad absolutionem a Censuris.

- I. *In absolvente a censuris requiritur Clericatus.*
- II. *Num possit Laicus moribundum a censuris absolvere, deficiente Clerico?*
- III. *Num quilibet Clericus, aut saltem Diaconus, id possit in absentia Sacerdotis?*
- IV. *Censura per metum gravem extorta est valida; non tamen absolutio a censura.*
- V. *Si absolutio extorqueatur per dolum, & errorem circa causam finalem, est invalida; Secus vero si per errorem circa causam impulsivam.*
- VI. *In absolvendo nonnulla requiruntur, ut valida, nonnulla, ut licita sit absolutio.*
- VII. *Cur possit Superior secummet dispensare in votis, aut juramentis; sicut potest cum aliis; non possit tamen semetipsum a censuris absolvere eo pacto, quo potest alios?*
- VIII. *Absolutio regulariter requirit praesentiam absolvendi.*

I. **Q**uaritur primo; Quanam requirantur ex parte absolventis, ut licite absolutio conferatur? Respondeo, primo requiri (praeter jurisdictionem, circa quam nihil hic addendum) statum clericalem; nam Sacerdotium tunc solum requiritur, quando vel intra Sacramentum con-

ceditur absolutio, vel vi Bullæ, aut Privilegii concedentis talem facultatem Sacerdotibus. Et sane si Clericatus jure ordinario requiritur, & sufficit ad ferendam censuram, pariter requiritur, & sufficit ad illam tollendam.

II. Putavit Glossa apud Suar. sect. 6. cum Sylvest., Angel., & alii, & apud Dian. part. 5. tract. 9. resol. 7., posse laicum in articulo mortis absolvere moribundum a censuris in absentia Clerici; Nam sicuti quia quilibet Sacerdos capax est absolvendi a peccatis, ideo ex concessione Ecclesiæ quilibet Sacerdos absolvere potest moribundum ab omnibus peccatis, ut consulatur animæ illius; ita quia laicus capax est absolvendi a censuris, ideo potest pariter ex concessione Ecclesiæ absolvere ab illis moribundum, ut sic magis animæ illius consulatur; Etenim absolutio illius a censuris non solum fert, ut possit corpus Ecclesiastica sepultura donari, sed etiam ut anima particeps esse possit suffragiorum.

Verum Suar. num. 8., & alii communiter negant, hanc facultatem laicum habere, etiamsi multum conferat moribundo absolutio a censuris. Ratio est, quia neque ex jure aliquo, neque ex usu habemus, quod Ecclesia potestatem hanc laico concesserit; immo ex cap. *Decernimus, de judiciis*, alienum a jure est, quod spiritualia per laicos ministrantur.

Nec quicquam probat ratio adducta; etenim quia pertinet ad salutem æternam animæ absolutio a peccatis, ideo ne moribundus pereat, Ecclesia dat facultatem absolvendi a peccatis unicuique talis facultatis capaci; atque adeo cuilibet Sacerdoti. At absolutio a censuris non pertinet ad æternam salutem moribundi, nec trahitur ejus damnatio, si non absolvatur; & præterea potest ea conferri post mor-

tem; ergo non fuit opus, illam facultatem concedi cuilibet, qui esset capax.

III. Immo nec Clericus, nec Diaconus ipse potest in mortis articulo a censuris absolvere, juxta communem opinionem, nisi habeat specialem facultatem: Et quamvis Ugolin., & Paludan. apud Suar. loc. cit. probabiliter putent, Clericum, si sit iudex Ecclesiasticus, (verbi gratia, Vicarius Generalis, vel Parochus nondum initiatus ordine Sacerdotali) posse in articulo mortis absolvere a censuris etiam non subditum; (nam de subdito nullum dubium est, quod possit) tamen probabilior, & communior sententia negat; Unde fit, solum Sacerdotem, præter Judicem Ecclesiasticum, posse in tali articulo absolvere a censuris; tum quia jura, quæ de hac concessione pro eo articulo loquuntur, semper nominant Sacerdotem, ut Trident. sess. 14. cap. 7.; tum etiam, quia consuetudo videtur esse, quod soli Sacerdotes moribundum absolvant a peccatis simul, & a censuris, si dat signum contritionis. Quod si ita sensibus sit destitutus, ut signum contritionis nullum det, absolvat illum dumtaxat a censuris absolute, & conditionate illum absolvat a peccatis, juxta dicta in tractatu de Sacramento Pœnitentiæ.

IV. Secundo requiritur, ut absolutio non extorqueatur per vim, aut metum. Quare absolvens debet esse liber a coactione: Quamvis enim jure naturali absolutio per vim, aut metum extorta non sit invalida; quia quæ fiunt coacte, adhuc libere, & voluntarie fiunt; unde valida est censura per metum lata, ut supra diximus quest. 1. art. 2., tamen jure positivo talis absolutio irritatur, ex cap. *unico, de iis, qua vi, metusve causa fiunt in 6*. Immo sic extorquentes absolutionem nova excommunicatione ligant.

ligantur, ut in eodem *Cap. habetur*. Et idem dicas, si solum sub conditione Judex censuram tulerit, & ante conditionem impletam per vim, aut metum cogeretur revocare Sententiam, ut notat *Suar. disp. 7. sect. 6.*

Notandum tamen ex eodem *Suar.*, quod vis, vel metus debet esse gravis cadens in constantem virum: & præterea requiritur, quod per injuriam inferatur, etiam si ab Ethnico inferretur. Quare si Judex absolutionem impendat, metuens ne a Deo puniatur, si non absolvat, aut metuens, ne poenitens sibi in posterum non conferat beneficia; cum hujusmodi metus non sint injuriosi, seu injusti, absolutionem non irritant. Ratio autem, quare censura per metum gravem lata sit valida, non vero absolutio sic extorta, in eodem art. 2. a nobis est adducta.

Ultimo absolutio extorqueri non debet per dolum, aut errorem; quia injuria irrogaretur Superiori, a quo sic extorqueretur.

V. Difficultas tamen est; Sitne invalida, an solum illicita absolutio per dolum extorta?

Distinguit *Bonac. quæst. 3. punct. 8. ex Sanch., Suar., Filliuc.* Si enim dolus, seu fraus versetur circa causam finalem, seu principalem, absolutio est invalida, utpote per surreptionem obtenta, ut habetur in *cap. Officii, de Sententia excommunicationis*; secus vero si versetur circa causam impulsivam. Quare qui, verbi gratia, mentiendo dicit Judici se satisfacisse parti læsæ, aut dicit Confessario, se esse impotentem ad satisfaciendum, & habere propositum obediendi Ecclesiæ, invalide a censuris absolvitur; quia absolvens non intendit absolvere, nisi subsistente causa finali expressa; ut patet ex *laud. cap. Officii*; Et idem dicas de hæretico, qui se fingens conversum petit absolutionem: Secus ve-

ro si dolus sit circa causam impulsivam; Verbi gratia, si mentiendo dicat se plures eleemosynas erogasse ad absolutionem obtinendam; in tali enim casu absolutio est valida, quia adhuc cum tali mendacio vere subsistit causa principalis Judici proposta.

VI. Quæritur secundo; Quænam requirantur ex parte absolventis, ut possit licite absolutio conferri?

Respondeo. primo requiri, ut sit subditus absolventis; aliter hic careret jurisdictione requisita. Ex quo fit, quod possit aliquis absolvi a delegato; quia eo ipso, quod est delegatus, habetur, ut possit illi sponte sua censuratus subdi in ordine ad effectum absolutionis; Fit etiam, quod nemo possit seipsum absolvere; quia nemo est sibi subditus, aut superior.

VII. Et sane potest Superior dispensare erga se, sicut potest erga alios, sed non potest erga se ferre censuram, aut absolutionem, sicut potest erga alios sibi subditos. Ratio est, quia absolutio est actus judicialis, qui debet esse formaliter a Superiore: Contra vero dispensatio aut in votis, aut in aliis obligationibus legitime habetur per interpretationem voluntatis divinæ, aut alterius legislatoris creati, quæ in tali, vel tali casu non creditur velle obligare; unde sicut dispensat Superior in votis aliorum, ita in propriis: At si censuram incurrat, debet alteri, si potest, potestatem dare, ut absolvatur; sicut Pontifex ipse, ut absolvatur, debet alteri jurisdictionem conferre.

Secundo requiritur, ut absolvens absolutionem petat, & ostendat se esse correctum; aliter illicite, quamvis valide, absolveretur; Etenim potest etiam invitus absolvi a censura, sicut & ab alia poena liberari, sed non expedit, nisi in aliquo casu hoc videatur ad bonum publicum pertinere.

ut

ut explicat Suar. disp. 7. sect. 7. : Ubi adverte, quod solum habens potestatem ordinariam possit valide absolvere invitum, non vero habens potestatem delegatam, in foro conscientia; nam respectu hujus requiritur consensus personae absolvendae, quae voluntarie se subiciat in tali foro; aliter non est subditus, ut requiritur ad validitatem absolutionis.

Demum requiritur praesentia personae absolvendae, si fieri potest sine gravi incommodo, ut convenienter detur absolutio; aliter mittenda facultas alicui, ut illum praesentem absolvat, vel si ibi nemo adsit idoneus, absolvendus mittendus est ad aliquem loci vicinioris, a quo absolvatur: Quod si neque hoc fieri possit, poterit tunc absolvi absens; nam sicut absens censurari potest, ita & absolvi: Tunc autem intelligeretur regulariter absolutus, quando reciperet litteras continentes absolutionem, nisi aliter constaret de mente absolventis. Ubi advertit Bonac. punct. 4., quod Confessarius, qui aliquem absolvit ab excommunicatione reservata, a qua non poterat absolvere, possit deinde, obtenta facultate, absolvere ab illa absentem; non enim est necesse, ut absolutionem acceptet, cum haec pendeat tantum ex intentione absolventis, statimque effectum suum pariat juxta mentem illius.

ARTICULUS VI.

De forma, ritu, ac solemnitate absolutionis.

- I. Ad ferendam absolutionem a censura non requiruntur verba determinata; conferri tamen ea debet vel verbis, vel scriptura, non tamen nutibus.
- II. Num possit his verbis, Absolvo te, conferri absolutio a censuris simul, & a peccatis?

III. Aliquando exprimenda est causa censura ab Absolvente.

IV. Plura spectant ad ritum accidentalem in judiciali absolutione a censuris.

V. Quid servandum in foro Sacramentali?

I. **Q**uæritur primo; Utrum ad formam substantialem absolutionis requirantur verba determinata?

Respondeo, ad absolutionem conferendam non requiri certam formam verborum, sed sufficere quaecumque verba seu ore prolata, seu scripta, quae significant absolutionem. Ita Suar, & communiter omnes Doctores. Ratio est, quia nullo jure probatur, quod requiratur certa forma; Ex altera parte cum absolutio detur inter homines, debet dari humano, & sensibili modo, atque adeo per verba, vel scripturam, non tamen per nutus, aut per alia hujusmodi signa; quia hoc esset contra formam juris communis, ex *Clement. ultim., de Sententia excommunicationis*. Et ratio est, quia hujusmodi signa sunt valde incerta. Solus Pontifex posset per nutus, aut alia signa absolvere; quia supremam habet potestatem, & facultatem absolvendi, non servata forma juris communis. Ita Bonac. punct. 5., Sanch., Suar., alique contra Salas; qui probabiliter putat, validam esse, licet illicitam, absolutionem a censura datam per nutus, etiam si a Praelato inferiori Pontifice conferatur.

II. Hinc sequitur, ad formam substantialem absolutionis a censura pertinere verba, vel scripturam, quae absolutionem significant: Haec autem verba possunt satis esse, Absolvo te, vel Reconcilio te Ecclesiae, vel Restituo te Sacramentis, aut quid simile. Adde, illa verba, Absolvo te, satis etiam esse ad absolutionem a censuris, & peccatis simul, si proferantur ea

in-

intentione, ut utraque simul absolutio conferatur. In quo casu utraque absolutio esset in eodem instanti, sed absolutio a censuris esset prior natura absolute a peccatis. Consultius tamen est, ut Confessarius expresse unam absolutionem alteri præmittat, dicendo saltem, Ego te absolvo ab omnibus censuris, & peccatis tuis.

III. Dubitatur; An in forma absolutionis exprimi debeat causa censuræ, dicendo, verbi gratia, Absolvo te ab hac censura, quam contraxisti ob tale delictum? Communiter cum Suar. sect. 9. negant id requiri, per se loquendo; cum nullo jure præscribatur: Aliquando tamen id expedit: Si enim reus sit irretitus pluribus censuris, & superior velit illum ab una tantum absolvere, debet exprimere causam illius, ut constet a quam absolvetur.

IV. Quæritur secundo; Quænam pertineant ad accidentalem solemnitatem, seu formam absolutionis?

Respondeo, ad ritum accidentalem in judiciali absolutione pertinere aliqua, quæ præcedant, alia, quæ comitentur, alia demum, quæ subsequantur.

Præcedere judicialem absolutionem debet primo petitio absolventis, ex cap. *Per tuas, de Sententia excommunicationis*; ubi dicitur: Nisi gratiam absolutionis imploret, non debet audiri, ne sententiam Ecclesiasticam contemnere videatur.

Secundo, satisfactio partis læsæ; si tamen non possit ea poni, præcedere saltem debet cautio pignoratitia, vel fidejussoria, vel juratoria, ut supra diximus.

Tertio, in excommunicatione contracta ob enorme delictum præcedere debet absolutionem juramentum de stando mandatis Ecclesiæ, & quod simile delictum non amplius committetur. Quare hoc juramentum exigere tantum solet a percussore Clericorum,

ab incendiario, &c. non vero in aliis levioribus delictis; neque ab impuberibus, etiamsi graviter Clericum percussissent, ut docent Pal., Henr., lib. 13. cap. 29., & alii.

Comitantur absolutionem judicialem, quæ in jure statuta sunt pro singulis censuris; præsertim quæ præscribit Innoc. III. in cap. *A nobis 2., de sententia excommunicat.*, & habentur in Pontificali Romano; videlicet, quod qui ab excommunicatione absolvetur, super nudatos humeros (modo non sit fœmina) leviter cadatur virga, flagello, aut fune, dum recitatur Psalmus Miserere: Quod si mortuus excommunicatus sepultus sit in loco sacro, fatis est flagellare sepulchrum, quin exhumeretur cadaver. Ortum habuit hæc cæremonia, quia servi dum manumittebantur olim, flagellabantur virgis a Prætoribus; sic nunc servi Satanæ, dum a servitute liberantur per absolutionem, flagellantur ab absolvente; Omissio tamen talis ritus nec reddit invalidam absolutionem, nec graviter illicitam, ex Navar., Hurt., Pal.; nisi in aliquo casu ad specialem Ecclesiæ satisfactionem ea requirantur.

Subsequitur demum a publica, & denunciata censura absolutionem ejus publicatio, ut respectu aliorum finis absolutionis obtineatur; sicut enim nisi censura publicetur, alii non obligantur ad non communicandum cum excommunicato; ita nisi publicetur absolutio, alii non eximuntur ab ea obligatione.

V. In foro autem sacramentali, quando quis a censuris absolvetur, non est opus servare hæc cæremonialia. Advertit tamen Avil. 2. part. cap. 7. dub. 3., quod si confessio fieret in loco secreto, & posset talis forma adhiberi, expediret ita fieri, ut excommunicatus concipiat timorem, & reverentiam erga censuras; Aliter satis est dicere,

cere, In primis absolvo te a vinculo excommunicationis, quam incurristi ob furtum, verbi gratia, mihi dictum; & deinde prosequatur, & ab omni alio vinculo excommunicationis, suspensionis, & interdicti.

ARTICULUS VII.

Expediuntur reliqua, quæ ad Absolutionem a Censuris spectant.

- I. Num remaneat a Censuris absolutus, qui reticet in Confessione Sacramentali peccatum, cui censura est annexa?
 - II. Si pramittenda erat satisfactio pariter, ea non pramissa, non est absolutus a censuris, quamvis ex oblivione peccatum illud omiserit.
 - III. Potest Episcopus pro foro conscientie absolvere a casibus Papalibus occultis. Num etiam ab occultis reservatis in Bulla Cœna? Num Episcopus, & Mendicantes Privilegiani absolvere possint a sex illis casibus Clem. VIII., si sint occulti?
 - IV. Quodnam delictum dicitur occultum; quodnam vero publicum? Quid si delictum in uno loco sit occultum, & in altero publicum?
 - V. Impeditus adire Pontificem pro absolutione a casu Papali absolvi potest ab Episcopo. An possit etiam a confessario absolvi, si sit impeditus etiam adire pro absolutione Episcopum? Certe non potest a simplici Sacerdote absolvi directe; si neque Papam, neque Episcopum, neque Confessarium adire potest.
 - VI. Solum de licentia sui Superioris potest ab Episcopo absolvi Religiosus impeditus adire Pontificem.
 - VII. Prælati regulares possunt suos subditos absolvere ab occultis Papalibus, prout possunt Episcopi. Et ab excommunicatione contracta ob percussione Clerici etiam enormem.
- Pars VIII.

VIII. Qui impedimento temporali laborans, ne possint Pontificem adire, ab Episcopo absolvi possunt, sed cum onere adeundi Papam cessante impedimento.

IX. Quinam dicantur habere perpetuum impedimentum adeundi Pontificem; quinam vero temporale? Quinam possit absolvi cum onere per hoc precise, quod aliter carere diu deberet gratia sacramentalis?

I. **Q**uæritur primo; Utrum pœnitens remaneat absolutus a censuris, a quibus confessarius potest absolvere, quando voluntarie reticet in confessione peccatum, cui scit annexam esse censuram, & petit a confessario absolutionem ab omnibus censuris, si forte indigeat, & quam confessarius concedit?

Respondeo cum Suar. sect. 1., Filiuc. num. 291., Bonac. punct. 6. quod vel confessarius habet facultatem absolventi ab illa censura tantum in ordine ad confessionem, ut accidit in jubilæis, vel extra Sacramentum; Si primum, invalida esset absolutio; quia in Sacramento Pœnitentiæ, per se loquendo, requiritur cognitio peccati, cui est annexa censura; ergo si voluntarie tale peccatum reticetur, absolutio tam a peccatis, quam a censura est nulla; Si secundum, valida esset absolutio, si Confessarius haberet intentionem absolventi illum ab omnibus censuris, a quibus potest. Verum quia confessarius non præsumitur habere intentionem absolventi illum ab omnibus censuris, a quibus potest, quando illas pœnitens sine justa causa reticet; quia præsumitur habere intentionem absolventi, quantum licite potest, nec potest licite a tali censura non manifestata absolvere; ideo in tali casu pœnitens non remaneret absolutus ab illa censura; Sicut remaneret absolutus, si tantum ex oblivione

one, aut ex alia justa causa illam reciteret.

II. Hinc sequitur primo ex Bonac. loc. cit., Con., Avil., & aliis contra nonnullos, quod qui ex oblivione omisit aliquod peccatum, cui est annexa censura, a qua poterat quidem valide Confessarius absolvere, non tamen licite, nisi præmissa satisfactione partis; etiam si Confessarius dixerit, illum absolvere ob omnibus censuris, quantum potest, non proinde remaneat ab illa censura absolutus; quia non præsumitur, confessarium velle absolvere ab ea censura, a qua licite absolvere non poterat, satisfactione non præmissa.

Infertur secundo, quod pœnitens generaliter absolutus ab omnibus censuris, & peccatis oblitis ab habente potestatem in reservata, si deinde recordetur aliquod reservatum, cui sit annexa censura, teneatur quidem illud subicere clavibus, cum etiam jure divino requiratur integritas materialis confessionis; at poterit à quolibet Confessario absolvi, quia per priorem absolutionem sublata fuit censura, & reservatio. Ita Suar. disp. 7. quæst. 1., Leand. disp. 12. de Pœnit. quæst. 16., Lugo, Mendo.

III. Quæritur secundo; Quænam sint censuræ, a quibus Episcopi possunt absolvere?

Respondeo, Episcopos posse absolvere non solum a censuris a se latis, vel a Prædecessoribus; sed etiam ab omnibus censuris, & casibus papalibus, dummodo casus papales sint occulti, vel pœnitens sit legitime impeditus adire Pontificem, ut explicavimus in de Pœnitentia, cum de casibus reservatis; annotando, quod ex propositione 3. damnata ab Alex. VII. videatur inferri, non posse amplius ab Episcopis absolvi casus occultos in Bulla Cœnæ, ut fusc diximus in Trutina eam thesım exponendo. At pro-

babilius possunt Episcopi absolvere a casibus papalibus occultis reservatis post Trident., ut est duellum, &c., ut docet Suar. tom. 1. tract. 3. lib. 4. cap. 61., & alii apud Bonac. quæst. 3.; quia scilicet Trident. dat Episcopis indefinitam facultatem absolvendi a censuris papalibus occultis, nec limitat hanc facultatem solum ad censuras præteritas ante ipsum Trident. reservatas: Et consequenter docent, etiam Mendicantes posse a talibus censuris occultis absolvere, cum possint absolvere a casibus Episcopo a jure reservatis; Pariterque possunt, sicut Episcopi, ita etiam Mendicantes absolvere ab omnibus illis sex casibus Clem. VIII., si sint occulti, ut diximus pariter in Trutina loc. laud. Sunt autem sex isti casus Clementini, Violatio immunitatis Ecclesiasticæ, Violatio Clausuræ Monialium, Duellum, Percussio Clerici, Simonia realis, & Confidentia beneficalis; Ab his enim anno 1602. Clem. VIII. vetuit, ne Regulares intra Italiam extra Urbem degentes absolverent.

Advertendum tamen primo, quod Episcopus solum pro foro conscientie possit a casibus papalibus occultis absolvere, & in sua Diœcesi, aut ad summum proprium subditum extra Diœcesim existentem; ut ex Trident. docet Bonac. loc. cit., Sanch., Con.

IV. Adverte secundo ex Suar. disp. 30. de Pœnit. sect. 3. delictum dici occultum, quod non est publice diffamatum, seu quod non est notum majori parti vicinæ, vel communitatis: Quare Fagund. de Præceptis Ecclesiæ docet, delictum dici in jure occultum, etiam si a quinque sciatur, vel si ita est deductum ad forum contentiosum, ut Reus ab eo sit absolutus ob defectum probationis: Dici vero publicum, si a sex, & in magna multitudine Civitatis, si a pluribus, quam sex sciatur, vel si est deductum ad forum contentio-

tiosum, & saltem uno teste probatum, nec reus sit adhuc absolutus, aut totaliter punitus. Utrum autem delictum in uno loco occultum, in altero publicum, absolvi possit in eo loco, ubi est occultum? Afirmant Sanch., & Dian. contra Suar., saltem quando non est spes, quod delictum deferratur ad locum, ubi absolvitur.

Adverte tertio, quod eo modo, quo possunt ab his casibus Episcopi absolvi, potest pariter Vicarius Generalis, quia cum Episcopo unum Tribunal constat; Et universim quando Pontifex concedit aliquam facultatem Episcopo, & non vult illam Vicario communicare, id exprimitur, ut in Trident. sess. 24. cap. 6. Et quia possunt in dictis casibus Episcopi absolvere, ideo, ut diximus, possunt pariter Religiosi privilegiati habentes casus, quos jus reservat Episcopis, non vero quos Episcopi sibi reservant.

V. Quæritur tertio; Utrum ligatus censura reservata Papæ, si non possit adire nec Pontificem, nec Episcopum, possit a Confessario absolvi cum eodem onere comparandi apud Pontificem cessante impedimento?

Respondeo, probabiliter posse. Ita Hurt., Granad., Cœlestin., & alii apud Dian. part. 5. tract. 14. resol. 58., & part. 9. tract. 7. resol. 10. Ratio est, quia ideo in jure datur Episcopis facultas absolvendi cum onere impeditos adire Pontificem, ne isti careant remedio absolutionis; atqui si impediti adire Episcopum non possent pariter cum eodem onere a Confessario absolvi, etiam carerent remedio absolutionis; ergo probabiliter possunt in tali casu a Confessario absolvi.

Nec obstat, quod textus loquatur solum de impeditis adire Papam, non vero de impeditis adire Episcopum. Nam textus loquitur de casibus, qui sæpe accidunt; raro autem accidit im-

pedimentum adeundi Episcopum: Quia tamen in utroque casu militat eadem ratio, quod scilicet carerent remedio absolutionis, si non possent ab alio absolvi; ideo dicendum, quod sicut possunt ab Episcopo cum onere absolvi impediti adire Papam, ex facultate explicitè concessa in jure Episcopis; ita pariter possunt absolvi a Confessario impediti adire Episcopum, ex facultate Confessariis implicite a jure concessa. Neque hinc sequitur, quod si quis sit impeditus adire tum Papam, tum Episcopum, tum etiam Confessarium, possit a simplici Sacerdote absolvi. Nam simplex Sacerdos caret simpliciter jurisdictione; Confessarius vero habet illam, licet restrictam propter reservationem; hæc autem restrictio in casu impedimenti censetur implicite sublata propter rationem adductam; ex qua non deducitur, quod etiam conferatur simplici Sacerdoti jurisdictione requisita: Sicut enim lex non obligat pro eo casu, pro quo Legislatores non censetur velle obligare; ita lex restringens Confessario jurisdictionem reservando peccata, & censuras, non censetur obligare in casu adducto impedimenti. At non per hoc simplici Sacerdoti conferatur jurisdictione.

VI. Notandum hic primo ex Sanch. lib. 4. Sum. cap. 39., quod Religiosus exemptus possit tantum de licentia sui Superioris absolvi ab Episcopo a censuris Papæ reservatis in casu impedimenti; sicut etiam dispensari in votis. Ratio est, quia licentia sui Superioris non obtenta, non est subditus Episcopo, cum sit exemptus, & sic nulla est absolutio, & dispensatio; Sponte autem fieri subditum in his casibus de licentia Superioris non repugnat.

VII. Notandum secundo ex Leand. de excommunicat. disp. 17. quæst. 72., Prælatos regulares posse absolvere subditos ab occultis papalibus, non so-

lum ratione suorum Privilegiorum, sed etiam vigore Trident., quia nomine Episcoporum in eo decreto veniunt etiam Prælati regulares, qui quasi Episcopalem jurisdictionem habent, & solum differunt ab Episcopis in consecratione, cum habeant suam quasi Diocesim, domos, & provincias, & possint approbare ad confessiones suorum subditorum audiendas, quod est proprium Episcoporum, juxta Trident. sess. 24. cap. 15. Possent etiam Prælatos regulares absolvere suos subditos ab excommunicatione contracta ob percussorem Clerici, etiam enormem, virtute Privilegiorum, notavit Molin. disp. 60., Pal., Sanch. apud Pelliz. tract. 8. cap. 6. num. 191.

Notandum tertio, quod juxta Navar., & Con. disp. 14. dub. 19. impeditus adire Papam non possit ab Episcopo absolvi, si possit adire Legatum, aut alium habentem privilegium absolvendi; quia in tali casu cessat finis concessionis factæ, ut possit ab Episcopo absolvi. Sed verius cum Bonac. punct. 2., Henr., & Avil. dicendum, quod posset etiam ab Episcopo absolvi; tum quia privilegia, & gratiæ sunt late interpretanda; tum etiam quia nemo tenetur uti privilegiis. Et hinc est, quod quamvis irretitus censura posset per Procuratorem, aut Epistolam adire Pontificem pro absolutione obtinenda, non teneatur; ut diximus art. 3. cum eodem Henr. lib. 12. cap. 3.

VIII. Notandum ultimo, quod habentes impedimentum temporale ad eundem Pontificem absolvi debeant a censuris Papæ reservatis cum onere comparendi apud illum, cessante impedimento, sub pœna reincidentia in eandem censuram, ex Cap. *Mulieres*, & ex Cap. *Eos qui, de sententia excommunicationis in 6.*; Ubi quamvis tantum sermo sit de absolutione ab excommunicatione ob percussio-

nem Clerici, tamen, ut notat Suarez disp. 30. de Pœnit. sect. 3., paritate rationis, idem communiter docent Doctores, quando aliquis absolvitur a censuris reservatis etiam in Bulla Cœnæ: Contra tamen, quando quis absolvitur a censuris reservatis ratione impedimenti perpetui, absolvitur sine tali onere, quia frustra illud apponeretur; cum impedimentum perpetuum cessare non possit. Demum qui in articulo mortis absolvitur a Confessario inferiore, tunc solum absolvitur a reservatis cum onere, quando est publice denunciatus, aut est publicus Clerici percussor; quia debet publice satisfacere mandatis Ecclesie, ut possint tolli Cedulones, possitque licite cum aliis communicare. Quod si non sit publice denunciatus, nec publicus Clerici percussor, potest sine onere absolvi, ut multi Doctores docent cum Dian. part. 10. tract. 14. resol. 63. Et ratio est, quia Trident. dixit, nullam esse in articulo mortis reservationem; unde quoad hoc correxit jus antiquum, dum non meminit talis oneris.

IX. Petes hic; Quinam dicantur habere impedimentum perpetuum ad eundem Papam, & quinam temporale?

Respondeo, habere perpetuum impedimentum perpetuo debiles, feminas, impubes, regulares, filios familias, senes sexagenarios, mancipia, pauperes, in carceribus, vel criminibus detinendos per decennium, aut quinquennium, ex Tambar. in Decalog., quia tempus adeo diuturnum censetur perpetuum. Et idem dicas de iis, qui sine gravi damno spirituali, aut temporali proprio, aut alieno adire Romam aut nunquam poterunt, aut per decennium, &c. Habent vero impedimentum temporale, qui infra tale tempus

his impedimentis laborant: In quo casu ex *Leg. Quamvis de Sententia excommunicationis* possunt directe absolvi, cum onere tamen adevundi Pontificem cessante impedimento, non quidem ut iterum a reservatis Sacramentaliter absolvantur, sed ut stent ejus mandatis: Absolvi vero possunt indirecte a reservatis tam ii qui urgentur necessitate communionis, quam ii, qui nisi hic, & nunc absolvantur, per accidens carere diu deberent gratia sacramentali: Censetur enim hoc esse grave incommodum, ut docent Suar., Granad., Dian. in Sum. V. *Celebrare*

Missam, num. 40. Dilationem autem unius noctis dumtaxat non esse sufficientem, ut possit quis cum onere ob impedimentum temporale absolvi, docent communiter contra Mendoz. apud Tambur. in *Methodo confes. cap. 1. §. 6.*, quamvis fieri possit, ut ea nocte censuratus moriatur; Quare arbitrio prudentis viri decernendum, quinam dicatur diu carere debere gratia Sacramentali, nisi hic, & nunc absolvatur cum onere, attentis circumstantiis, & periculo censurati, juxta fusius explicata in de Sacramento Pœnitentiæ qu. 9. art. 2.

Q U Æ S T I O III.

De Excommunicatione.

Ordinata methodo ab universalioribus ad minus universalia descendimus. Quare explicatis censuris in genere, ad singulas in particulari discutendas progredimur; Et primo agimus de Excommunicatione, quæ inter censuras principem obtinet locum: Est enim omnium Ecclesiasticarum pœnarum gravissima, quæ merito nuncupari solet Mucro Episcopi, Virga ferrea, Nervus Ecclesiasticæ disciplinæ, Anathema, &c., quibus nominibus quanti ab Ecclesia fiat, & quantum timenda sit, plane innotescit; Proinde Cœlest. III. in cap. *Cum non absolutionem, de judiciis* dicit, Ecclesiam post anathema latum non habere ultra quod faciat: Et ex cap. *Nemo Episcoporum* II. quæst. 3. habetur, quod non debeat quisquam excommunicari, nisi quia aliter corrigi non potuit. Nos primo loco examinabimus, Quid, & Quotuplex sit excommunicatio? Secundo, Quinam excommunicati sint vitandi? Tertio, sub qua culpa, & pœna? Quarto agemus de Excommunicatione minori, ejusque causa, & effectibus. Quinto, de causa præsertim temporali, ob quam ferri potest excommunicatio major. In sequenti autem quæstione fuse agemus de effectibus excommunicationis majoris: Ac deinde de nonnullis excommunicationibus magis obviis in particulari.

ARTICULUS I.

Quid, & Quotuplex sit Excommunicatio?

I. Excommunicatio quid sonet; & quomodo definiatur?

II. Ecclesia per excommunicationem non

privat hominem communionem fidelium mere interna, qua fideles per fidem, & charitatem inter se copulantur, sed externa, seu politica, ac mixta, puta usu activo, & passivo Sacramentorum, orationibus publicis, & similibus.

III. Dividitur excommunicatio in ma-